

Creëer ruimte voor basale behoeftes

De wijze waarop gekeken wordt naar mensen is volgens Anja Leunissen en Annelies de Goeij bepalend voor contacten. Een verzorgende komt veel gemakkelijker in gesprek met een cliënt als die zich gehoord en gekend voelt.

Het boek *De vlinder tilt de kat op* gaat over belevingsgerichte zorg. Deze methodiek gaat uit van de wensen en behoeften van cliënten van zorginstellingen. De auteurs Anja Leunissen en Annelies de Goeij over belevingsgerichte zorg.

Tekst Annelies de Goeij en Anja Leunissen

Denk jij er wel eens over na hoe het zal zijn als je ouder wordt? En hoe het zal zijn als je ouders, partner of jijzelf in een verzorgingshuis moet worden opgenomen? Hoeveel mensen hoor je zeggen: *Als ik maar niet naar een verzorgingshuis moet* of *Als ik daar moet zitten, hoeft het voor mij niet meer*. Waarom is het voor veel mensen de grootste angst om hun laatste jaren te moeten doorbrengen in een zorgcentrum? Dit heeft met veel factoren te maken. Een belangrijke reden is dat er binnen een verzorgingshuis onvoldoende wordt aangesloten op de wensen en behoeftes van ouderen. Er wordt natuurlijk erg hard gewerkt, iedereen doet zijn best voor de ouderen, maar er is

tijd- en personeelsgebrek. Het is echter ook van wezenlijk belang om stil te staan bij de gevolgen van een opname in een verzorgingshuis. De oudere verlaat zijn vertrouwde omgeving, laat alles achter wat hij heeft opgebouwd en hem dierbaar is. Dit geldt niet alleen voor materiële zaken zoals een mooi huis en meubels. Vooral de emotionele betekenis die deze dingen hebben gehad en nog hebben wegen zwaar. Ouderen die opgenomen worden, kunnen zich ontheemd voelen, verdrietig, boos, opstandig, gelaten of depressief. En hoe nodig het ook is dat de oudere wordt opgenomen en de zorg krijgt die hij nodig heeft, het is ook afscheid nemen van een periode in zijn leven. De oudere moet leren inhoud te geven aan een nieuw leven.

Wensen en behoeftes

Als een oudere opgenomen wordt, veranderen niet de wensen en behoeftes die ieder mens heeft. Wat een oudere vroeger fijn vond, vindt hij ook nu fijn. Als een oudere het vroeger niet leuk vond om een spelletje te doen, hoeft hij dat nu niet ineens leuk te gaan vinden omdat dit in het verzorgingshuis geboden wordt. Om een of andere reden bestaat echter de gedachte dat ouderen in een zorgcentrum beziggehouden moeten worden met allerlei activiteiten. Dit ligt natuurlijk wel wat genuanceerder; het is belangrijk dat ouderen niet vereenzamen, dat ze invulling geven aan hun tijd en dat zij het gevoel hebben dat hun leven zin heeft. En natuurlijk moet in een verzorgingshuis rekening worden gehouden met regels, werkzaamheden, tijden en taken die verdeeld moeten worden. Dit betekent echter niet dat het onmogelijk is om meer af te stemmen op de oudere.

Het is belangrijk om rekening te houden met diens behoeftes. Zij moeten zich gehoord en gekend voelen. Het is belangrijk om tijd en ruimte te creëren voor de basale behoeftes van de mens. Iedereen wil vertellen wat hij die dag heeft meegemaakt, wat hij leuk vindt, wat hij van de actualiteiten vindt en ga zo maar door.

Een andere manier van kijken naar

< Natuurlijk moet er rekening worden gehouden met regels, werkzaamheden, tijden en taken, maar dat betekent niet dat het onmogelijk is om meer af te stemmen op de oudere >

ouderen geeft ruimte om anders hulp te verlenen. Binnen de reguliere zorg wordt vooral gekeken naar de problematiek van de oudere en hoe hierop in te gaan. Het is echter belangrijker om te kijken: wie is deze persoon en waar wordt hij blij van.

De belevingsgerichte zorg is een methodiek die uitgaat van de wensen en behoeftes van mensen. Hoe maak je contact met de oudere, hoe communiceer je met hem. Contacten worden voor een groot deel bepaald door de wijze waarop we naar mensen kijken. Als de oudere zich gehoord en gekend voelt, komt de verzorgende gemakkelijker in gesprek met hem en krijgt contact.

Het is voor de verzorgende namelijk belangrijk de oudere te leren kennen, wat is zijn (levens)verhaal. Gelijkwaardigheid en respect zijn hierbij een voorwaarde. Het werken met ouderen dient te gebeuren vanuit iemands hart en met professionele kennis. Hiervoor moeten de verzorgenden ook inzicht hebben in hun eigen mogelijkheden en beperkingen en zich in de oudere kunnen verplaatsen. Een gespreksgroep binnen een verzorgingshuis bijvoorbeeld een manier om ouderen te horen, te leren kennen. 4

De vlinder tilt de kat op

Anja Leunissen en Annelies de Goeij publiceerden onlangs het boek *De vlinder tilt de kat op*. Na jarenlang gewerkt te hebben als praktijkopleider binnen de ouderenzorg, is Anja Leunissen zich gaan verdiepen in de belevingsgerichte zorg. Zij is ervan overtuigd dat er meer te bieden is aan ouderen en heeft de opleiding gevolgd om mensen in verzorgingshuizen te trainen in de belevingsgerichte zorg.

Daarnaast geeft zij communicatietrainingen aan werknemers binnen de zorg. Zij heeft gezien dat de mensen die in de zorg werken deze methodiek ervaren als een verrijking van de bestaande zorg. Ook de ouderen reageerden positief op deze manier van omgaan met hen.

In het boekje wordt verteld hoe gespreksgroepen vormgegeven kunnen worden. Aan de hand van theorie en voorbeelden worden de methodiek en visie duidelijk en voor iedereen toegankelijk uitgelegd.

In het tweede deel van het boekje wordt aandacht besteed aan communicatievaardigheden, die onmisbaar zijn in het contact met de ouderen.

De titel verwijst naar een andere manier van kijken: springt de kat naar de vlinder of tilt de vlinder de kat op? Het boekje dient als handleiding voor allen die met ouderen werken. Er dient ruimte te komen om op zoek te gaan naar een zinvolle invulling van het leven van de oudere in een verzorgingshuis, afgestemd op zijn behoeftes. Dit afstemmen is een dynamisch proces, een proces dat in beweging is en moet blijven.

Het boekje kost 12 euro en is te bestellen via: anja.leunissen@home.nl